

COVID-19: geringe bevolkingsgroei in 2020 en 2021. De vergrijzing van de bevolking blijft op lange termijn aanwezig.

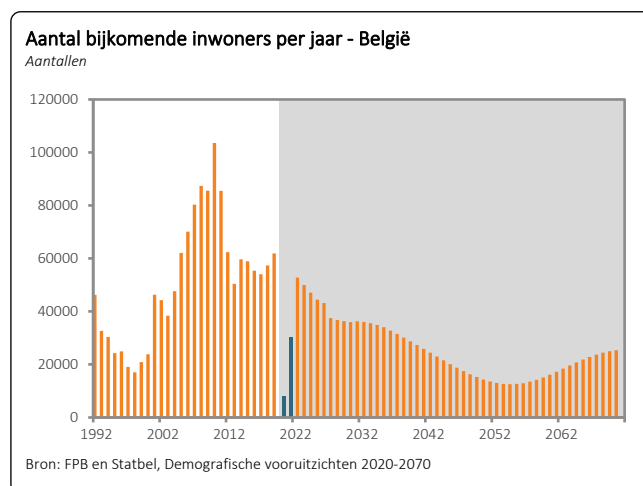
De gezondheids crisis had niet alleen een aanzienlijke impact op ons leven in 2020, maar ook op onze levensverwachting. In 2020 zou de levensverwachting met 10 maanden gedaald zijn, terwijl ze sinds 1992 jaarlijks gemiddeld met 2,5 maanden steeg. De gezondheids crisis en de socio-economische gevolgen ervan leiden tot bijkomende onzekerheid over de ontwikkeling van onze samenleving, wat naar verwachting opnieuw een rem zal zetten op de vruchtbaarheid op middellange termijn. De vruchtbaarheid zou 1,54 kinderen per vrouw bedragen in 2021. In de geactualiseerde demografische vooruitzichten zal de bevolking in België gemiddeld met 25 000 inwoners per jaar stijgen tot 12,8 miljoen inwoners in 2070.

BEVOLKING – Een uitzonderlijk zwakke toename in 2020, met een gematigd herstel in 2021. COVID-19 heeft geen impact op de demografische groei op lange termijn.

De demografische vooruitzichten gaan uit van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2020. Ze zijn gebaseerd op hypothesen over de toekomstige evolutie van de componenten van de bevolkingsgroei: geboorten, overlijdens, internationale migratie en interne migratie. De projectie houdt rekening met partiële observaties van de geboorten en overlijdens voor het jaar 2020. Naast de actualisering van de toekomstige demografische trends, steunt deze oefening op een specifiek aan de pandemie verbonden scenario. Voor 2020 bedraagt de oversterfte 'alle oorzaken' 16 000 personen en is het migratiesaldo gehalveerd. Het scenario gaat ervan uit dat de epidemie in 2021 onder controle is. Dat houdt in dat het gefaseerde vaccinatieplan van de regering volgens plan wordt uitgevoerd en dat er maatregelen worden genomen om de epidemie in te dijken. In dit scenario zou de impact van COVID-19 op de demografische groei in 2021 nog niet verdwenen zijn. Voor 2021 wordt nog uitgegaan van een oversterfte, die beduidend lager is dan in 2020, en een daling van de internationale migratiestromen.

Als gevolg van de impact van COVID-19 op het sterftcijfer en op de beperking van de internationale verplaatsingen, zou het aantal bijkomende inwoners in 2020 8 000 bedragen, vergeleken met een jaarlijks gemiddelde van 52 000 tijdens de afgelopen 30 jaar. In 2021 wordt de bevolkingstoename enigszins weer sterker (+ 30 000 bijkomende inwoners). Die gematigde groei in 2021 wordt verklaard door de impact van de gezondheids crisis op het

internationaal migratiesaldo en, in mindere mate, op de vruchtbaarheid en de overlijdens.

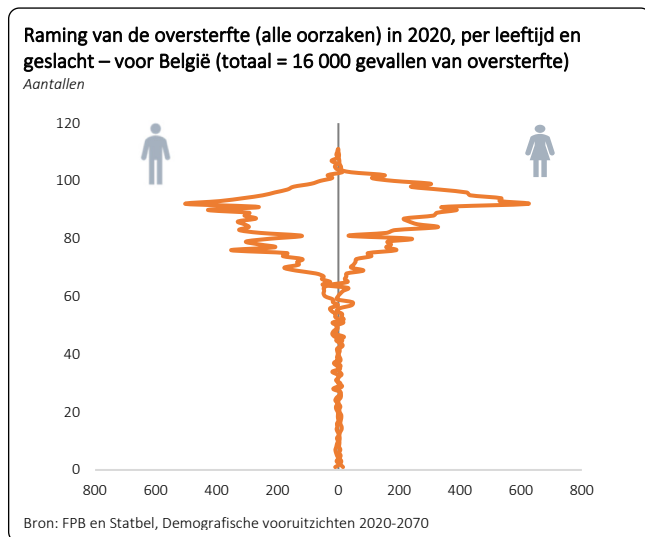
De bevolkingsgroei over de periode 2022-2026 wordt ondersteund door het gedeeltelijke herstel van de internationale migratiestromen die tijdens de pandemie zijn stilgevallen.

Op lange termijn blijft de bevolking aangroeien (12,8 miljoen inwoners in 2070 tegenover 11,5 miljoen in 2020), maar in een langzamer tempo dan het gemiddelde van de afgelopen 30 jaar. De gemiddelde jaarlijkse toename over de periode 2020-2070 bedraagt 25 000 bijkomende inwoners (de helft van de gemiddelde jaarlijkse groei over de periode 1992-2020). Die geringere groei wordt verklaard door:

- een lagere vruchtbaarheid.
- de babyboomgeneraties die hoge leeftijden bereiken waarin de overlijdenskansen hoog zijn.
- minder dynamische internationale migratiestromen.

STERFTECIJFER – Oversterfte vanaf de leeftijd van 65 jaar in 2020, waardoor de levensverwachting met 10 maanden daalt voor dat jaar. Dat heeft evenwel geen impact op de vergrijzing op lange termijn.

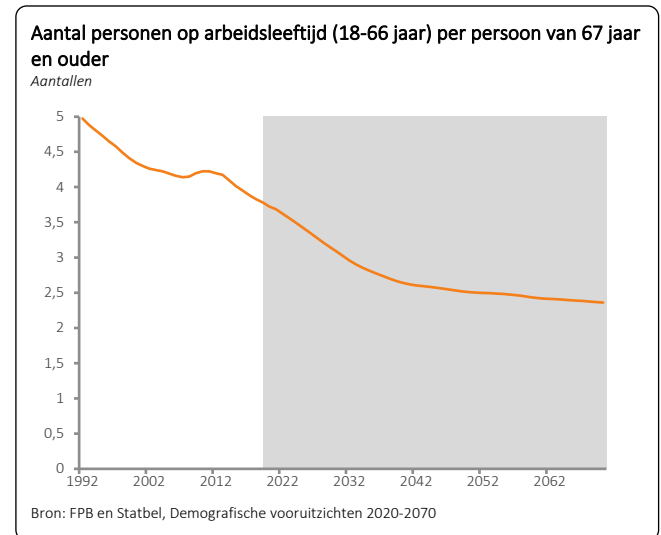
Op basis van quasi exhaustieve gegevens wordt het totaal aantal overlijdens ‘alle oorzaken’ in 2020 geraamd op 127 800. Door gebruik te maken van de overlijdenskansen per leeftijd die geen rekening houden met COVID-19, zou het totaal aantal overlijdens in 2020 op 111 800 geraamd worden voor België. De oversterfte (alle oorzaken) wordt dus in 2020 geraamd op 16 000 personen (of 14 % oversterfte in 2020). Ze komt voor vanaf 65 jaar, zowel bij mannen als bij vrouwen.

Die oversterfte leidt tot een significante daling van de levensverwachting. In 2019 bedroeg de levensverwachting bij de geboorte 81,8 jaar (mannen en vrouwen samen). Voor 2020 wordt ze geraamd op 80,9 jaar, of een daling met 10 maanden. Sinds 1992 steeg de levensverwachting gemiddeld met 2,5 maanden per jaar. De hier voorgestelde levensverwachting meet het gemiddeld aantal nog te leven jaren van een individu *indien hij/zij zijn/haar volledige leven in de omstandigheden van dat bepaald jaar zou leven*. Die werkwijze maakt het mogelijk om de impact van COVID-19 op het sterftecijfer te meten en te synthetiseren. Ze geeft evenwel niet de gemiddelde levensduur van een kind dat in 2020 is geboren. Een kind dat in 2020 is geboren, zal immers niet gedurende zijn/haar volledige leven geconfronteerd worden met de sterftevoorwaarden per leeftijd die in 2020 zijn waargenomen.

De oversterfte van 2020 en 2021 heeft geen impact op de onderliggende demografische ontwikkelingen, met name de

vergrijzing van de bevolking op middellange en lange termijn. Het aantal personen op arbeidsleeftijd per persoon van 67 jaar en ouder daalt gestaag tot in 2040 (3,7 in 2020 en 2,6 in 2040). Die daling wordt grotendeels verklaard doordat de babyboomgeneratie geleidelijk de leeftijd van 67 jaar en ouder bereikt. De uitdagingen van de demografische vergrijzing zijn dus nog steeds aanwezig!

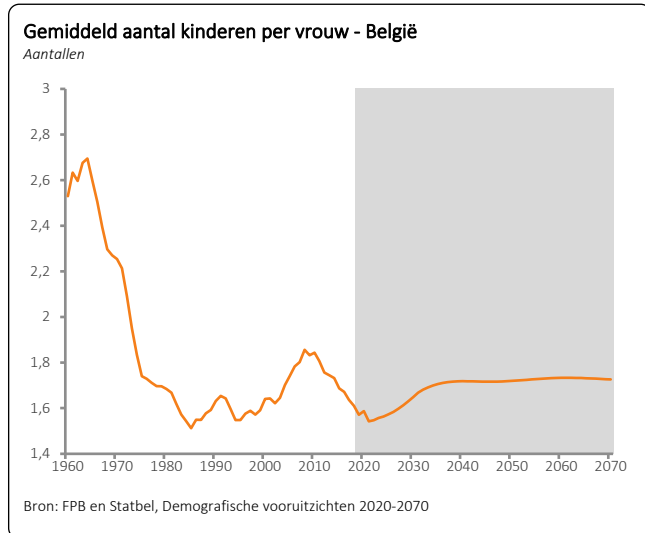
VRUCHTBAARHEID – COVID-19 brengt bijkomende onzekerheid met zich mee voor koppels die een kind willen.

Het gemiddeld aantal kinderen per vrouw daalt gevoelig sinds 2009. Die daling kan enerzijds worden verklaard door de socio-economische impact van de financieel-economische crisis van 2008 en anderzijds door een groeiende onzekerheid over de toekomstige evolutie van onze samenleving (economische, geopolitieke of klimatologische onzekerheden, individualisering van de samenleving, gebrek aan stabiele relaties, enz.). De financieel-economische crisis is van invloed op de leeftijdsspecifieke vruchtbaarheid (uitstel van geboorten), de onzekerheid op het aantal gewenste kinderen.

In die context wordt in de komende jaren een gedeeltelijk herstel van de vruchtbaarheid verwacht. Een herstel aangezien de impact van de crisis van 2008 op de vruchtbaarheid geleidelijk zou worden goedge maakt. Maar gedeeltelijk omdat de evolutie van onze samenleving sinds een tiental jaar ook een neerwaartse impact kan hebben op het aantal gewenste kinderen.

Het jaar 2020 leek het begin te zijn van een licht herstel van de vruchtbaarheid. Op basis van een quasi exhaustieve observatie van het aantal geboorten in 2020 wordt het gemiddeld aantal kinderen per vrouw geraamd op 1,59

(tegenover 1,57 in 2019). Als gevolg van de impact van de COVID-19-epidemie op de socio-economische situatie gaat de projectie echter uit van een nieuwe daling van de vruchtbaarheid in 2021. Geboorteplannen zouden voor sommigen weer worden uitgesteld, of zelfs worden opgegeven.

In die context werd de vruchtbaarheid op middellange termijn ook neerwaarts herzien. Ze blijft onder 1,6 tijdens de komende vijf jaren. De gezondheids crisis leidt immers tot bijkomende onzekerheid over de toekomstige ontwikkeling van onze samenleving.

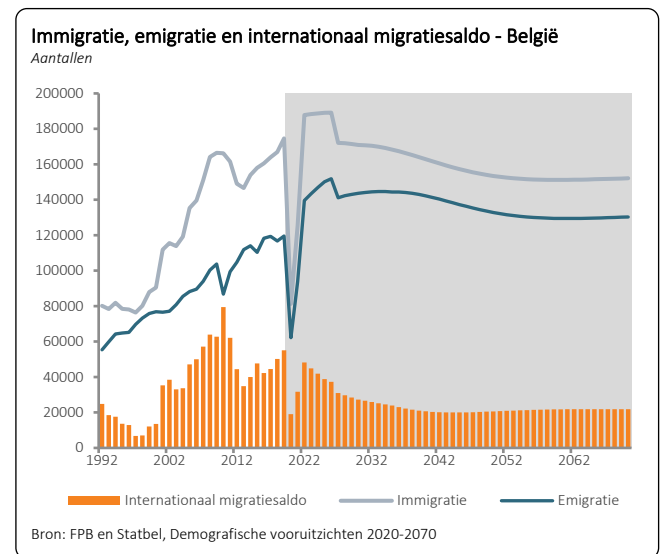
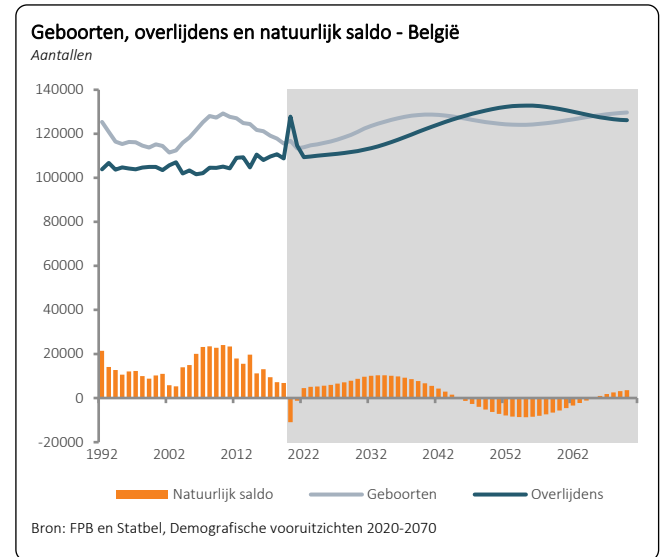
De vruchtbaarheid stijgt vervolgens opnieuw geleidelijk tot 1,7 kinderen per vrouw in 2035. Dat niveau blijft ver onder het gemiddeld aantal kinderen per vrouw dat nodig is om een generatie te vervangen, namelijk 2,1 kinderen.

NATUURLIJK SALDO EN MIGRATIESALDO – Vrije val in 2020.

Als gevolg van de COVID-19-pandemie en de gevolgen ervan voor het sterftcijfer is het geraamde natuurlijk saldo voor 2020 negatief (-11 000), wat sinds de Tweede Wereldoorlog niet meer is waargenomen. In 2021 zou het natuurlijk saldo ook licht negatief blijven (-1 200). In de periode 2022-2044 zal het natuurlijk saldo opnieuw de bevolkingsgroei in België aanzwengelen. Over de periode 2045-2064 is het natuurlijk saldo negatief.

Op basis van de gebruikte hypothese (halvering van de migratiestromen in 2020 en daling met 25 % in 2021) daalt het internationaal migratiesaldo sterk in 2020, en ook in 2021, weliswaar in mindere mate. Ervan uitgaande dat 50 % van de in 2020 en 2021 niet-gerealiseerde migratiebewegingen worden uitgesteld tot de periode 2022-2026,

wordt het internationaal migratiesaldo in deze periode versterkt. Op lange termijn is de internationale migratie relatief stabiel en minder dynamisch dan in de afgelopen 20 jaar.

De bevolkingsgroei in niet-EU-landen stimuleert de immigratiestromen, maar een lagere bevolkingsgroei in de EU-landen remt ze af. Daarnaast verdwijnt het aanzuigeffect van de uitbreiding van de EU dat geleid heeft tot een belangrijke immigratie vanuit de nieuwe lidstaten.

REGIONALE IMPACT VAN COVID-19 – In 2020 negatieve bevolkingsgroei in Wallonië en Brussel, positieve groei in Vlaanderen.

De evolutie van de geraamde bevolkingsgroei in 2020 verschilt op regionaal niveau. De demografische groei van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest

wordt negatief in 2020, terwijl die in het Vlaams Gewest positief blijft.

De demografische groei van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt in 2020 (en ook 2021 maar in mindere mate) grotendeels beïnvloed door de aanzienlijke daling van het internationaal migratiesaldo. De COVID-19-epidemie zou ook op relatief lange termijn gevolgen kunnen hebben voor de interne migratie, met name voor de keuze van de woonplaats. Op dit ogenblik zijn er geen objectieve indicatoren om die potentiële trends in de demografische projectie te verwerken. Het natuurlijk saldo van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft positief in 2020 en 2021. Aangezien Brussel gekenmerkt wordt door een relatief jonge bevolking, wordt de demografische groei meer beïnvloed door de impact van de gezondheids crisis op de internationale migratiestromen dan op het sterftcijfer.

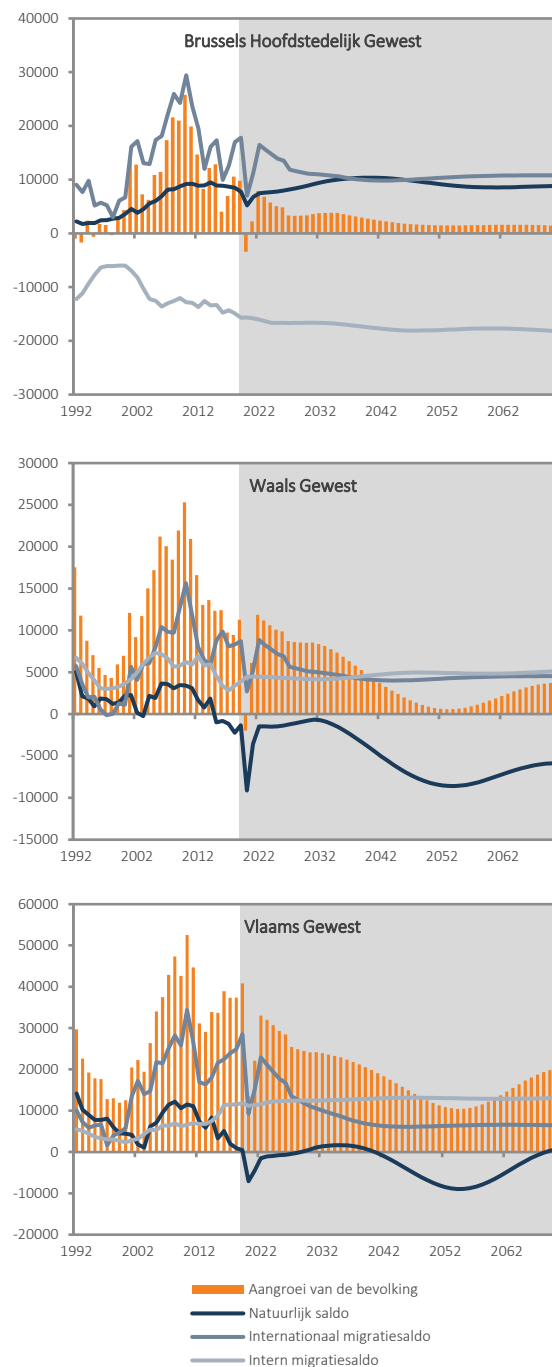
Voor het Waals Gewest wordt de negatieve bevolkingsgroei in 2020 verklaard door de daling van het internationaal migratiesaldo én die van het natuurlijk saldo. Het natuurlijk saldo is trouwens negatief over de volledige projectieperiode. Dat wordt verklaard door een oudere bevolking (met hogere sterftcijfers) in de komende jaren, maar ook door een minder dynamisch geboortecijfer. Op middellange termijn stijgt het aantal kinderen per vrouw weliswaar, maar de evolutie van het aantal vrouwen op vruchtbare leeftijd is relatief stabiel en zelfs negatief vanaf 2030.

Het Vlaams Gewest is het enige van de drie gewesten dat een positieve bevolkingsgroei voor het jaar 2020 handhaaft, ondanks een aanzienlijke impact van COVID-19 op het internationaal migratiesaldo en het natuurlijk saldo. Op lange termijn wordt de groei van het Vlaams Gewest nog steeds ondersteund door een sterk intern migratiesaldo. Het internationaal migratiesaldo blijft positief, maar bereikt niet meer het niveau van de jaren 2000. Het natuurlijk saldo is negatief over de periode 2040-2060 als gevolg van het grote aantal verwachte overlijdens bij de generaties die tussen 1945 en 1965 zijn geboren. Het geboortecijfer ligt iets hoger dan in het Waals Gewest door een meer dynamische groei van de vrouwen op vruchtbare leeftijd.

Ook moet worden opgemerkt dat in de drie gewesten – ervan uitgaande dat de internationale migratiestromen die tijdens de epidemie hadden moeten plaatsvinden nadien gedeeltelijk worden ingehaald – de bevolkingsgroei in de

Bevolkingsgroei - Gewesten

Aantallen

Bron: FPB en Statbel, Demografische vooruitzichten 2020-2070

periode 2022-2026 zal versnellen, vooral de groei van de bevolking op arbeidsleeftijd.

Tegen 2070 stijgt de bevolking met 10 % in het Brussel Hoofdstedelijk Gewest, 14 % in het Vlaams Gewest en 6 % in het Waals Gewest ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2020.

Synthese van de demografische vooruitzichten 2020-2070 voor België en de gewesten

	2019	2020	2040	2050	2060	2070
België						
Bevolking	11431406	11492641	12214550	12424287	12558411	12767966
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
Levensverwachting bij de geboorte – mannen	79,6	78,7	83,8	85,5	87,0	88,3
Levensverwachting bij de geboorte – vrouwen	84,0	83,3	86,7	87,8	88,9	89,8
Internationale immigratie						
van Belgen	25417	7855	25489	25315	25647	26351
van buitenlanders	149174	73414	137346	128102	125543	125746
Internationale emigratie						
van Belgen	37186	18607	37912	37747	38058	38745
van buitenlanders	82374	43630	104291	95085	91379	91561
Brussels Hoofdstedelijk Gewest						
Bevolking	1208542	1218255	1292236	1312856	1327878	1343604
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,6	1,6	1,9	1,9	1,9	1,9
Levensverwachting bij de geboorte – mannen	79,1	77,2	82,8	84,3	85,7	86,9
Levensverwachting bij de geboorte – vrouwen	83,9	82,5	86,3	87,3	88,2	89,0
Internationale immigratie						
van Belgen	4589	1382	5176	5129	5128	5284
van buitenlanders	49728	24663	46154	43049	42190	42255
Internationale emigratie						
van Belgen	6100	3279	7159	7113	7112	7269
van buitenlanders	30418	15765	34296	30853	29491	29488
Vlaams Gewest						
Bevolking	6589069	6629143	7120583	7282461	7393389	7559756
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
Levensverwachting bij de geboorte – mannen	80,6	80,1	84,9	86,7	88,2	89,5
Levensverwachting bij de geboorte – vrouwen	84,7	84,2	87,6	88,8	89,9	90,9
Internationale immigratie						
van Belgen	10928	3142	10872	10987	11326	11863
van buitenlanders	69495	33489	62646	58429	57261	57357
Internationale emigratie						
van Belgen	16433	8260	16758	16871	17198	17724
van buitenlanders	35479	19045	50123	46315	44815	45012
Waals Gewest						
Bevolking	3633795	3645243	3801731	3828970	3837144	3864606
Gemiddeld aantal kinderen per vrouw	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
Levensverwachting bij de geboorte – mannen	77,7	76,5	81,8	83,6	85,1	86,6
Levensverwachting bij de geboorte – vrouwen	82,8	81,8	85,2	86,2	87,2	88,1
Internationale immigratie						
van Belgen	9900	3331	9441	9199	9193	9204
van buitenlanders	29951	15262	28546	26624	26092	26134
Internationale emigratie						
van Belgen	14653	7068	13995	13763	13748	13752
van buitenlanders	16477	8820	19872	17917	17073	17061

Bron:

2019: waarnemingen, Rijksregister (RR), Statbel en berekeningen FPB.

2020-2070: Demografische vooruitzichten 2020-2070, FPB-Statbel.